

ERITJA Hotel Pirineus

Lleida, 29 X 1955

Hi ha persones a les quals tota la vida veiem actives, i fa l'efecte que els anys no passen per damunt seu. Els anys, però, sí que passen, ens passen a tots. I tot d'una t'adones que aquella persona ha complert vuitanta anys. Com pot ser? exclames, que és el que sempre exclamem davant coses que són evidents, que es poden tocar amb les mans. Mira com passa el temps, diem també sovint. Com si no sabéssim que l'obligació del temps és de passar.

Dic això amb plena consciència que parlo davant un auditori que té ben clar que ha viscut anys i panys: em refereixo a aquells dels meus oients que són avis i potser besavis. Molts de nosaltres hem tingut prou experiències per situar l'any del nostre naixement ben abans de la II República. La qual cosa vol dir que tenim a la caixeta de ben endins tot allò que ens fa, a judici d'alguns joves, una mica pesats: els records. Jo estic

joiós de tenir records, fins de poder parlar de coses que la immensa majoria de la gent d'avui no ha vist i que ja cal posar als museus.

Quan repassem la pel.lícula de la vida, cadascun de nosaltres, ens trobem que en som protagonistes però al mateix temps espectadors, que recordem bé unes escenes i d'altres se'ns apareixen esborradisses i confuses... És llei de vida i pagament o peatge que hem de ^{satisfer} per tenir tants de records i haver viscut tant.

Però, què en fem de tanta experiència ? La podem transmetre ? Em sembla que no gaire. A la vida les persones s'estimen més de rebre patacades tot experimentant situacions, aventures i relacions humanes que no fer cas de l'experiència idèntica que un altre ha viscut.

Algú s'acosta i ens diu : ~~tot~~ aquesta experiència, fes que serveixi per als altres. Molt bé, molt bé si als altres interessa. Però també descobrim que l'experiència ens ha de servir primer que tot a nosaltres mateixos. Veureu : per poca facilitat de fer coses que encara tinguem, ens trobarem centenars de situacions on haurem d'aplicar els exemples que vam viure fa trenta o quaranta anys. És aleshores que hem de procurar no cometre aquell mateix error d' ~~abans~~ , prendre les mesures convenientes per no trobar-nos en situacions de difícil sortida. La bona solució que donarem a certs casos farà que en poc o en més temps, els qui ens en volten s'adonin d'aquella bona solució i valorin llavors en mesura més satisfactòria la importància de l'experiència.

De vegades escoltem dir, de part de persones grans amb visió pessimista : no servim de res, els vells, són andròmines i

més bé estaríem a les golfes... Això si no parlen d'un lloc molt més fred, com si tinguessin pressa d'arribar-hi. Fan mal fet. De cap manera ens hem de deixar guanyar per aquella frase feta de la inutilitat. Hi ha la qüestió de la salut, és clar, de gran importància. Fora de casos de gran incapacitat, el que ens pot impedir d'estar presents de manera activa en la vida de cada dia és fonamentalment la nostra pròpia frenada, o l'encarcament abúlic. Per tant, encara que sembli repetició de moltes frases que hem escoltat infinitat de vegades, amunt, i pit! No ens quedem inactius.

Jo us voldria posar un exemple d'activitat de la meua pròpia família. Tinc una tia de noranta-tres anys que no ha volgut mai afluixar. No para de llegir, encara cuina bon tros, i no més es queixa últimament que les cames segons diu, li comencen a fer el mandra. Les cames, no ella!

Aquest pot ser un exemple com més n'hi hauran, potser no extraordinàriament abundosos, però segur que algú en coneixerà més. Potser no és del tot normal arribar prop dels cent anys amb aquella activitat : tanmateix, el que això dibuixa, més que la bona forma física, és la disposició moral, la curiositat, el desig de fer coses, de comunicar-se en un nivell d'igualtat amb persones més joves, no pas com una persona velleta velleta en actitud d'acceptar de ser complaguda i agombolada.

Tampoc no podem generalitzar, la qüestió de l'empenta personal depèn de molts factors, no solament de les cames, el cor o la intel·ligència. I per tant, sempre hem de fer un respecte apartat per aquelles persones afectades d'autèntica debilitat a les quals la vellesa ha atemorit, encongit i minvat. Jo només volia indicar com és de convenient, terapèutic, i fins engrescador que ni la jubilació, ni la pèrdua del company o la

companya, ni l'apartament de la família de vegades, ens ha de fer sentir com si haguéssim arribat al final de la jornada i ja no ens quedés altra cosa al davant, cap més perspectiva, que esperar el plat de sopa o la carn bullida a les hores dels àpats.

En aquest sentit, i sense aportar exemples extrems, si mirem al nostre voltant, en els ambients propis de gent gran, ja sigui la família, ja sigui una residència, ja sigui un club, hi trobarem sempre, d'entre els components del grup, aquell o aquella que passa al davant, que vol fer que els altres es moguin, que organitza, mareja patrocinadors, munta festivals, concursos i campionats, exposicions, estimula tothom a FER COSEs. Que creu ben de cor que qualsevol època de la vida és apta per actuar, i que cal anar amb el cap ben alt per tot arreu.

Precisament, els concursos literaris, o de pintura, o de manualitats, són un índex de la vitalitat de la gent gran, un índex

molt important, no pas solament per la imatge que donen al món, imatge de bona disposició i possibilitats creadores, sinó a ells mateixos i a la reduïda comunitat que els envolta. Potser no amb la mateixa intensitat de quan eren joves, però en determinada mesura, la visió de les coses que realitzen els capdavanters, els més valents, estimula els altres a apuntar-se a una vida més activa.

Es per això que parlava de la importància dels concursos com aquest, per exemple, que dins l'esfera dels certamens és dels més alts, perquè les persones amb disposició d'escriure amb garanties de qualitat no són evidentment tantes com les que poden exercitar-se en manualitats, poso per cas. I com a professional de l'escriptura, em sento honorat de poder dir uns mots en aquesta ocasió.

Ocasió especial, enguany, perquè aquest concurs està dedicat

a la persona que ara fa un any va abandonar aquest món després d'una vida realment ocupada, activa, les vint-i-quatre hores de cada dia de la seva existència : Josep Eritja. O, com li agradava de dir a ell, Josep Eritja i Novell . O com és conegut al seu poble nadiu, Sudanell, Lo Josep de cal Gesa.

Molts de vosaltres haureu conegut l'Eritja. A Lleida i per les nostres comarques el coneixien xics i grans, perquè feia l'efecte que qui el veia per primera vegada se'n recordava sempre més. Tenia una manera de fer encomanadissa, era dels que no només feia feina, sinó que en repartia, i exigia resultats. Jo el vaig conèixer molt abans que tots dos ens féssim grans de debò, i érem al bell mig de les nostres vides, ell més gran, però en aquella franja d'edat entre els quaranta i els cinquanta. Per raó del començament de les

gestions que ell feia a Lleida per veure si es podia trobar una primera solució a la situació de les famílies amb infants discapacitats, ens vam posar en contacte. Va reunir-nos a uns quants pares afectats a la rebotiga de la seva pastisseria del carrer Major, de tanta tradició a Lleida. I ja des del primer vespre vam tenir la impressió que si algú hi havia capaç d'encarrilar aquell problema era ell i només ell, per l'energia, la fe, la constància, la tossuda empena realitzadora, la il·luminació del seu esperit i el poder comunicador de la seva paraula, el brill dels seus ulls, la voluntat tothora de fer justícia. Vam quedar fascinats per aquell home ni gros ni prim, ni alt ni baix, ni calb ni cabellut, pastisser gormand, i engormandidor. Ell es va posar a treballar, en uns anys, el 1960, ben difícils encara, quan no hi havia ni Ministeris ni, per descomptat, conselleries encarre-

gades dels afers socials . Ell va fer-nos constituir la primera associació per als disminuïts, ell va aconseguir de la Caixa d'Estalvis de Lleida , amb el beneplàcit de la família Agelet, l'obertura del primer centre escolar, a la Bordeta, avui Institució Esperança, i després el centre de profunds de Torre-ferrera, i més tard el gran complex de Casa Nostra a Sudanell...

I tot d'una, quan ja havien passat uns anys, em va confessar que escrivia, que feia versos. I que s'havia cartejat amb eminents poetes. I em va ensenyar els seus versos, plens de sentiment, inexperts en la forma, vacil·lants de llenguatge, però tan comunicatius i amb una dosi enorme de bondat interior.

I, per tal d'aconseguir ajuts per als centres, i no només els que ell havia creats, venia aquells llibres, seus, ja editats,

com qui diu, de porta en porta, i aprofitava qualsevol Festa Major, qualsevol oportunitat, per viatjar i fer una xerrada sobre la seva obra, amagant modestament la seva faceta de capità d'empreses socials per centrar-se només a recitar i vendre aquells llibres, sense quedar-se per a ell ni una pesseta, tot per als discapacitats.

I es va fer gran, i va flaquejar aquella oïda fina, i feia broma amb la sordesa i amb la diabetis i amb el cor... I continuava espiant els progressos que es feien en les tasques socials, perquè l'Eritja es va passar la vida pensant en els altres. Ja no podia conduir, però no renunciava pas a viatjar i a lliurar-se, ell i la seva obra, com sempre havia fet.

Li van atorgar la Creu de Sant Jordi, que mai més no es va treure de la solapa. Fins em renyava perquè jo no hi lluïa la meua... Era el seu orgull, tenia per a ell una aura

religiosa, aquella creu. Sant Jordi era per a ell un Sant emblemàtic, coratjós, i em penso que el va inspirar en més d'una ocasió, com a encaminador de la seva generositat i del seu coratge.

Ara, en ocasió del certamen per a la gent gran que organitza el Consell Comarcal del Segrià, tan exemplar en aquesta projecció, he evocat amb plaer i amb enyorança aquell amic de tots que va ser el Josep Eritja, segrianenc com jo, i servidor de l'esperit. Que tots el recordem sempre .

Als organitzadors, als participants i, per descomptat, als guanyadors, moltes felicitats